

Asia: VN/1088/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (lukio- ja ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille ja ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus)

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon keskeinen sisältö

-

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

Sasky koulutuskuntayhtymä kiittää mahdollisuudesta lausua tilauskoulutukseen ja lukuvuosimaksuihin liittyvästä hallituksen esityksestä. Koulutuskuntayhtymä on toteuttanut koulutusta maksullisena palvelutoimintana tytäryhtiölle Aiko Academy Oyille. Koulutuskuntayhtymä on näin vastannut työelämän osaajatarpeeseen työllistävillä ammattialoilla. Vastuullisena toimijana olemme varmistaneet ko. opiskelijoiden siirtymistä työelämään osaamisen hankkimisen jälkeen. Osaajat ovat työllistyneet koulutuksen järjestäjän laajojen työelämäverkostojen yhteistyöyrityksiin. Palaute koulutuksen jälkeen työllistyneistä opiskelijoista on ollut positiivista. Huomioitavaa on, että moni koulutuksen järjestäjä on yhdessä oman alueensa työnantajien kanssa toteuttanut tilauskoulutusta, jonka tavoitteena ei ole kerätä maksavia opiskelijoita rahoituksen vuoksi, vaan tuottaa osaavaa työvoimaa alueen elinkeinoelämän ja yhteiskunnan tarpeisiin.

SASKY koulutuskuntayhtymän näkökulmasta on tärkeää, että tilauskoulutuksen käyttäminen eri tarkoituksiin monipuolistuisi. Pidämme hyvänä esitystä lainsäädännön selkeyttämisestä ja opiskelijoiden oikeusturvan parantamisesta. Opiskelijoiden oikeusturvan varmistaminen kaikilta osin on ensiarvoisen tärkeää ja hallituksen esitysluonnoksessa kaavailut muutokset opiskelijoiden oikeusturvan varmistamisesta nähdään hyvinä. Tärkeää on avoimuuden lisääminen kaikkien toimijoiden välillä. Lisäksi koulutukseen hakeutuvien opiskelijoiden realistisen ja oikea informointi koulutuksesta ja Suomessa elämiseen liittyvissä asioissa nähdään tärkeänä. Yhteistyö työnantajien kanssa on ensiarvoisen tärkeää mm. työllistymisen varmistamisen vuoksi.

Koulutuksen järjestäjänä olemme nykyisen lainsäädännön puitteissa toteuttaneet onnistuneita ja eettisesti kestäviä tilauskoulutuksia, joissa yhteistyökumppaniverkostolla – myös välittäjäorganisaatiolla – on selkeä rooli ja vastuu. Tämä on varmistettu kirjallisin sopimuksin, jonka liitteeksi on kaikkien osapuolten kanssa yhdessä laadittu vastuunjakotaulukko.

Koulutuskuntayhtymän näkökulmasta toiminnan riskit tulee voida minimoida ja pohtia, miten mahdolliset tämän kautta tulevat tappiot katetaan. Riskien hallinta mahdollistuu parhaiten eriyttämällä maksulliset koulutukset osakeyhtiön kautta toteutettavaksi, jolloin mahdolliset tappiot eivät lankea koulutuskuntayhtymän kannettavaksi ja valtionosuuksista rahoitettavaksi. Useissa lainsäädäntömuutoksissa on nk. siirtymäaika. Lain voimaan tulon yhteyteen tarvitaan ehdottomasti siirtymäaika, jolloin voimassa olevien sopimusten mukaiset koulutukset voidaan saattaa loppuun nykyisen lainsäädännön puitteissa ja opiskelijoiden oikeusturva saadaan varmistettua.

Koulutuksen organisoinnin kannalta on tärkeää, että ko. kohderyhmään kuuluvia opiskelijoita on mahdollisuus opettaa ryhmämuotoisesti. Kokemuksen pohjalta yksittäisten opiskelijoiden integrointi nk. kantaväestön kanssa voi mahdollistaa paremmin kielen kehittymisen, mutta mm. vertaistuki jää mahdollisesti vähäiseksi tai kokonaan pois. Tämä on tärkeää myös kotoutumisen näkökulmasta.

Kokonaisuudessaan lakiesityksen mukaiset toimet lisäävät koulutuksen järjestäjien työmäärää, kuten rekrytoinnin laadun varmistamisen (koulutusten yhdenmukainen markkinointi, haastattelut, aikataulut, hakijoiden taustatietojen ja asiakirjojen varmistaminen ja lupa-asiakirjojen laadinnassa avustaminen). Opiskelijoiden rekrytoinnissa tulee huomioida, että kaikilla koulutuksen järjestäjillä ei ole mahdollisuutta toimia lähtömaissa.

Olisi suotavaa, jos kokonaisuutta voisi hoitaa edelleen esim. osakeyhtiö, joka ostaisi koulutuksen maksullisena palveluna koulutuksen järjestäjältä ilman valtionosuusrahoitusta. Tämä vähentäisi myös koulutuksenjärjestäjän työtä ja pienentäisi koulutuskuntayhtymälle koituvia taloudellisia riskejä. Mahdollisia epäkohtia ja väärinkäytöksiä voisi vähentää esimerkiksi auditointien avulla. Luotettavat kumppanit lisäävät tilauskoulutuksen alkuvaiheen laatua, josta hyötyvät eniten opiskelijat toimivien ja vastuullisten prosessien kautta.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

Sasky koulutuskuntayhtymällä ei ole ollut lukiokoulutuksen tilauskoulutuksen kautta tulleita opiskelijoita emmekä ota kantaa lukiokoulutusten tilauskoulutuksiin.

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Esitys lukuvuosimaksullisten koulutusten hinnoittelusta vaatii täsmennystä, jotta voidaan varmistaa, ettei koulutuksista mahdollisesti koituvat tappiot lankea koulutuskuntayhtymän maksettavaksi. Riskien hallinta mahdollistuu parhaiten eriyttämällä lukuvuosimaksulliset koulutukset osakeyhtiön kautta toteutettavaksi. Pidämme tärkeänä selvittää, poistaisiko lukuvuosimaksujen periminen niitä epäkohtia, joihin esitysluonnoksessa viitataan.

Kokemuksemme ja työnantajasektorilta saamamme palautteen mukaan lähtömaassa tapahtuva suomen kielen opiskelu jo ennen varsinaisten opintojen suorittamista on tärkeä osa Suomeen integroitumista. Parempi suomen kielen taito lisää opiskelijoiden työllistymistä ja työelämävalmiuksia ja se on etenkin sote-alalla työllistymisen edellytys. Näin ollen emme näe vaatimusta kielen opiskelusta lähtömaassa kielteisenä asiana vaan päinvastoin.

Pidämme tärkeänä mahdollisuutta järjestää tilauskoulutusta nykymuotoisena. Lukuvuosimaksut lisäisivät koulutuksen järjestäjän työmäärää. Mikäli koulutuksen järjestäjää veloitetaan selvittämään, onko opiskelija maksuvelvollinen, tulisi luoda yksi yhtenäinen järjestelmä, jonka kautta asia voidaan helposti ja aukottomasti selvittää.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

-

Lausuntonne koskien rahoituslain muutoksia

Rahoituslain muutokset eivät saa vaikuttaa koulutuksen järjestäjiin haitallisesti tai toimintaa rajoittavasti, koska järjestävät ko. koulutusta ja ovat toimineet lain mukaisesti.

Lausuntonne koskien oppivelvollisuuslakiin ehdotettavaa muutosta

Lakiesityksen mukaisesti olisi hyvä, jos ko. kohderyhmä rajattaisiin oppivelvollisuuslain ulkopuolelle.

Lausuntonne koskien tiedonvaihto-oikeuksia

Maahanmuuttoviraston - kuten myös muiden viranomaisten sekä koulutuksiin liitännäisten tahojen - kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen ja tietojen vaihtaminen nähdään tärkeänä, vaikka se lisääkin koulutuksen järjestäjän työtä entisestään. Tärkeää on toimiva ja nopea tiedon saanti, jota tukee toimivat tietojärjestelmät.

Tapiola Jukka
SASKY koulutuskuntayhtymä